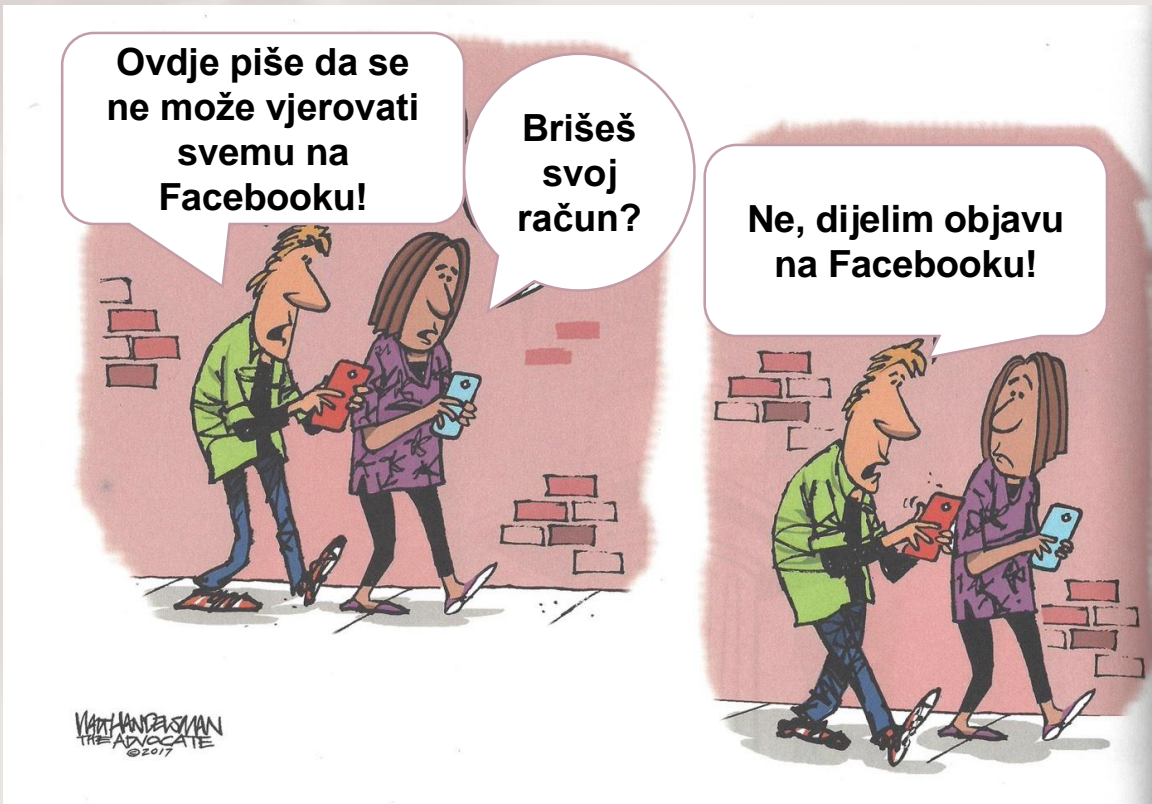

LAŽNE VIJESTI FAKE NEWS

Krešimir Fabijančić, mag. educ. math. et inf.

Jeste li povjerovali psihologinji? Zašto?

Vjerujete li svemu što čujete oko sebe?
Zašto?

Vjerujete li svemu što pročitate ili vidite na društvenim mrežama?

Razmišljate li prije nego neku informaciju podijelite i prosljedite dalje?

Zašto je važno razmisliti prije dijeljenja neke informacije?

Što su lažne vijesti (Fake news)?

F A C T

- Lažne, tj. pogrešne tvrdnje i podatci koji se prenose kao vijesti, a kojima se stvara iskrivljena percepcija stvarnosti
- nanose štetu javnosti i manipuliraju publikom mijenjajući njihove stavove

Dezinformacije?

- Netočne i lažne informacije koje se šire s ciljem namjernog zavaravanja i obmanjivanja javnosti
- U dezinformacije se ubrajaju i lažne vijesti

Vrste dezinformacija:

- **Satira ili parodija** (ne postoji namjera da se izazove šteta, ali ima obmanjujući potencijal)
- **Obmanjujući sadržaj** (obmanjujuća upotreba informacija kako bi se potkrijepila neka ideja)
- **Podmetnuti sadržaj** (netko drugi se predstavlja kao stvarni izvor)
- **Izmišljeni sadržaj** (sadržaj koji je izmišljen i 100% lažan)
- **Lažna povezanost** (naslovi i medijski sadržaji nisu u skladu sa sadržajem vijesti)
- **Lažni kontekst** (istinit sadržaj dijeli se u lažnom okruženju)
- **Manipulirani sadržaj** (manipulacija istinitom informacijom u cilju obmane)

Postoji još...

- **Zastrašivanje** (zastrašivanje zdravljem osobnom sigurnošću, žele navesti na kupovinu čudesnog lijeka, financijske transakcije)

RECENZIJE KORISNIKA BLACK LATTE

Maja, 33 Godine, Mali Lošinj

Počeo sam koristiti crni latte svojom voljom - pročitao sam informacije + pitao trenera za savjet. Ono što volim - nema problema s kuhanjem - prelilo je kipućom vodom i ometalo se. Nisam imao puno viška kilograma, pa se ne mogu pohvaliti brojkama, ali meni osobno koktel djeluje kao prirodni energetska napitak, snažno okrepljuje i aktivira mozak.

PREPORUKE LIJEČNIKA

LIJEČNIK MLADEN

SPECIJALIZACIJA: NUTRICIONISTA

ISKUSTVO: STARA 13 GODINA

Mnogi ljudi u Hrvatskoj poduzimaju drastične mjere pokušavajući smršaviti klasičnim metodama. Istodobno, oni ne razmišljaju o svom zdravstvenom stanju, ne uzimaju u obzir osobitosti metabolizma. Latte ugljen Black Latte je lijek koji se bori protiv osnovnog uzroka pretilosti i pogodan je za ljude u različitim okolnostima. Ovaj koktel za mršavljenje ima složen učinak, uzimajući u obzir individualnost tijela. Ovo je najbolji način za borbu protiv viška kilograma, s obzirom na to da je jedini preduvjet šalica kave jednom dnevno.

...i još...

- Pseudoznanost
(lažna znanost; oponaša znanost ali ne služi se znanstvenim metodama)

putom. Gledajući na ovoj karti. Također, obratite pozornost, kako nema niti jedne jedine rute koja bi išla preko Antarktike! Opet ponavljam, 1943. godina je i ratno je stanje. Pa, zar ne bi bilo logično da je makar iscrtana ruta koja vodi od Sydney-a u Australiji do

ZRAČNA KARTA SVIJETA IZ 1943.: Na zračnoj karti svijeta su iscrtane najkraće avionske rute koje djeluju tako logično i smisljeno. Sami autori naglašavaju da "ono jasno pokazuje neizmjeru uštedu u dohvatnosti koju bi zračni prijevoz omogućio" te da je zaplov panu na nacrtao kartu svijeta tako što je promijenio njenu veličinu i oblik, napravio je da gledamo na svijet iz nove tačke gledanja."

2:09 / 4:18

Elvis Duspara - Ako je Zemlja ravna, kako avioni putuju iz Amerike u Japan?

3.569 pregleda... 55 NE SVIĐA MI SE PODIJELI SPREMI ...

Clickbait

Priroda iznenađuje: Nećete vjerovati što se dogodilo kada je dotaknuo list

- Ne mora nužno sadržavati dezinformaciju, ali je etički dvojben jer mami na čitanje članka u cilju zarade na reklamama

POZITIVAN ŠOK

Nećete vjerovati: Što se to dogodilo s Britney Spears?

foto: Konzum

NA ŠTO SU SPALI...

**Nećete vjerovati što se dogodilo
Konzumu: Ovo je potpuni šok**

Kakav utjecaj imaju lažne vijesti?

Utjecaj na shvaćanja i znanja

Umanjuju vjerodostojnost medija

Narušavaju povjerenje u društvu

Bilo ih je oduvijek

Procvat doživjele razvojem društvenih mreža

Kako prepoznati lažnu vijest?

- **Razmisli o izvoru**
- Dobro prouči stranicu
- Istraži svrhu stranice
- Istraži podatke o kontaktu

Kako prepoznati lažnu vijest?

Baka Prase postaje otac?! Jutjuber sve šokirao objavom!

Alo 09.12.2021

- **Pročitaj sve**
- Senzacionalistički naslovi privlače klikove
- O čemu je zapravo riječ?

Kako prepoznati lažnu vijest?

FACEBOOK U PROBLEMIMA

Najgori dan: Zuckerberg izgubio skoro 30 milijardi dolara, potonule i dionice Facebooka

Piše [Ivan Jukić](#), četvrtak, 3.2.2022. u 20:17

- **Provjeri autora**
- Može li se autoru vjerovati?
- Je li to stvarna osoba?

Kako prepoznati lažnu vijest?

Neto vrijednost **Marka Zuckerberga** pala je nakon što su dionice Facebooka pale za preko 20 posto zbog zarade slabije od očekivane te zbog pada dnevno aktivnih korisnika, javlja [Daily mail](#).

Preko 29 milijardi dolara skinuto je s njegovog Zuckerbergova bogatstva koje sada prema Forbesu iznosi oko 88 milijardi dolara, što je manje sa 114,4 milijarde prije pada.

- **Dodatni izvori**
- Klikni na ponuđene linkove i dodatne izvore
- Provjeri sadržaje li informacije koje podupiru vijest

Kako prepoznati lažnu vijest?

Dovrtljivi Zadranin prodaje ove grančice - kaže da su to nove ruke za snjegovića, traži 100 kn

Piše [Ivan Juki](#) ponedjeljak, 31.1.2022. u 20:38

Foto: Njuškalo.hr

- **Provjeri datum objave**
- Ako je nešto nedavno objavljeno, ne znači da je nova vijest

Kako prepoznati lažnu vijest?

POČETNA NAJNOVIJE NAPRAVI VIJEST BRISANJE VIJESTI RAČUN KONTAKTIRAJ NAS

Trending News

Pero Perić je pozitivan!

📅 6 Februara, 2022 👤 admin

📌 📧 📷 📞 🐦 📱 📄

Upravo smo saznali da je potvrđen još jedan pozitivan slučaj. Riječ je o muškoj osobi Iz Osijeka. Naime, po informacijama koje stižu Pero Perić Iz Osijeka je pozitivan. Kako saznajemo od njegovih bliskih prijatelja, Pero je inače veoma pozitivna osoba i ovdje se ne radi ni o kakvom virusu nego o šali 😊

- **Je li to zafrkancija?**
- Ako je previše neobično i čudno, možda je šala
- Istraži stranicu i autora da bi bio siguran

Kako prepoznati lažnu vijest?

- **Osvijesti svoje stavove**
- Uzmi u obzir da bi tvoji stavovi mogli utjecati na prosudbu

Kako prepoznati lažnu vijest?

- **Pitaj stručnjake**
- Provjeri informacije na *fact-checking* stranicama

Što je Faktograf?

Faktograf.hr jedini je hrvatski medij specijaliziran za fact checking, odnosno provjeru činjenične točnosti tvrdnji u javnom prostoru. Faktograf je član **International Fact Checking Networka** (IFCN), međunarodne mreže organizacija posvećenih fact-checkingu, i potpisnik IFCN-ovog **Kodeksa principa**. Faktograf.hr je dio regionalne **SEECheck** mreže, koja okuplja fact-checkerske organizacije u Jugoistočnoj Europi.

Razmisli prije nego podijeliš!

- Izvori lažnih vijesti oslanjaju se na to da će čitatelji dijeliti i širiti njihove sadržaje.
- lažne vijesti mogu vrlo brzo nekontrolirano kružiti i imati štetne posljedice za one koji su uključeni u njih i kojima ih i vi dijelite.

Izvori:

- Kako prepoznati lažne vijesti; Tatjana Krpan Mofardin, prof. i dipl. knjiž.; Knjižničar/Knjižničarka: e-časopis Knjižničarskog društva Rijeka , Vol. 9. No. 9., 2018.
- Vodič za borbu protiv lažnih vesti; Novosadska novinarska škola, 2018.